

*Никой не трябва да е сам в Святата нощ,  
защото Коледа е семейство, Коледа е дом, Коледа е доброта, човечност, надежда  
и вяра, че дните ни ще бъдат благословени, по-светли и по-добри.*

## Нощта на Рождество

Разказът е отличен с трета награда в Конкурса за коледен разказ на Фондация „Арт Ангел“ през 2020 г.

С тудът скова всичко и превърна улиците в ледени пързалки. По черния път все порядко се мяркаха хора. Само някоя стара кола, загъхано пърпореше по стръмното и нарушаваше тишината на опустялото село, затиснато от мрачевината на зимата. Дърветата чертаеха самотни силуети и размахваха оголелите си клони под напора на вятъра. Те скърцаха зловещо и тъжно, сякаш плачеха за сняг.

Мъждукаше светлината в прозореца на схлупената къща край пътя. Крушата в двора бе свалила шумата си и земята около нея бе покрита в листа, изгнили и превърнали се в гъста кал. Цялата градина бе покрита с несъбран плод. Мирис на гнили ябълки, дим и студ. От влагата дъските на стрехата се бяха отпразли и сега грозно стърчаха. Посивялата фасада се беше напукала и къщата изглеждаше още по-вехта и грохнала.

Баба Кера отметна пердето на прозорчето и погледна навън. Смрачаваше се. Нощта през декември идеше бързо. Лека мъгла пълзеше по хълма. Не светеше съседната къща, дето се виждаше през пътя, посред ливадата отсреща, точно зад осмювите дървета. Помисли си, че старите бяха заминали за града, да са с децата по празниците. Коледа приближаваше, а никой не трябваше да е сам на Рождество. Очите ѝ се насълзиха. Пламъчето в тях отдавна не светеше. Угасна заедно с надеждата, че скоро ще види някого от своите, които бяха заминали преди години далече, в странство, за да потърсят по-добър живот. Обаждаха се понякога, пращаха картички и пари за празниците. Но така и не разбраха как болеше майчиното сърце и как вехнеше в самотата.

Кера се отмести от прозореца и огледа пустата стая. Спеше в кухнята, където можеше да се топли на печката с дърва. Стара чугунена печка, с фурна и две бели метални вратички отпред – едната за дървата и огъня, другата – за пепелта. Беше стара колкото баба Кера и помнеше хубавите времена в тази къща. Отгоре винаги къкреше

чайник с топла вода.

Старата жена приседна на дървения стол до масата и той тъжно изскърца в тишината. Вечерята стоеше непокътната и оскъдна. Опита се да сложи зальк в устата си, но едвам го преглътна. Гърлото ѝ се бе свило и сякаш нещо бе заседнало там. С настъпването на старостта се бе изгубила сладостта на храната, а със заминаването на децата ѝ – радостта от живота ѝ. Постоя така, унесена в мислите си. Машинално пригладжаше с треперещите си пръсти гънките по покривката. После изведнъж се сети нещо, стана и отвори най-долното чекмедже на скрина до леглото ѝ. Извади вехта дървена кутия. Остави я на масата и с бавно, несигурно движение, я отвори. Побутна купичката с недовършената вечеря, събра трохите от хляба настрани и започна да вади една по една снимките от кутията и да ги реди върху шарената покривка. По-старите бяха черно-бели, а по-новите – цветни, но всички бяха с леко орфани краища, което показваше, че ги бе гледала често. Редеше ги внимателно, галеше ги, а те изпълваха пространството със спомени и младост. От една снимка я погледна лицето на Стоян. Беше млад и напет, косата му беше разчорлена, погледът – гързък. Така го помнеше тя, независимо от годините, които го прегърбиха, разболяха и посребриха перчема му. Беше се влюбила точно в този поглед, който я вълнуваше, дори сега. Бяха се оженили много млади, въпреки че неговото семейство не я приеха – тя беше бедна, а той идваше от род на заможни земеделци. Тя тъжно се усмихна. Рояк спомени преминаха като вятър в съзнанието ѝ. Когато той се разболя и почина, сякаш някой угаси светлината в очите и сърцето ѝ. Не искаше да плаче, но ето на... старост... Все по-лесно и по-често се натъжаваше и докато се усети, очите ѝ се пълнеха със сълзи. Кера ги избърса, с опакоето на ръката и продължи.

Тя пак се вгледа в снимките. Хвана една и я доближи до лицето си. Неговиждаше вече, дори и с очилата, които вечно висяха на върха на носа



**Диана Иванова Христова**, с псевдоним Олива, е родена в гр. Пазарджик. Завършва гимназия с профил „Изобразително изкуство“ в класа на нашия известен художник и скулптор Добрин Гочев. По-късно продължава образованието си в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, специалност „Право“. Работила е в областта на банковото и корпоративното право.

От 2003 г. живее в Испания, област Валенсия.

Пише в любимия си литературен жанр – белетристика, художествена проза. Автор е на редица разкази, импресии и романа „Цвят на небе“, който е публикуван през 2019 г. и е официално представен в родния ѝ град Пазарджик и Консулството на Република България в гр. Валенсия, Испания.

За Диана Христова – Олива участието в конкурси никога не е било приоритет и в редките случаи, когато го прави, произведенията ѝ са били номинирани и награждавани. През 2019 г. нейният разказ „Любовта лекува“ е преведен и става част от селекцията с произведения от испаноезичната книга „Sentiments“, която се издава от Асоциацията AVAFI (Associació Valenciana d'Afectats de Fibromiálgia) и е част от кампанията за подпомагане на хора, болни от Фибромиалгия. Друг неин разказ – „Нощта на Рождество“, печели Трета награда в Конкурса за коледен разказ на Фондация „Арт Ангел“, през декември 2020 г. и също става част от тяхната благотворителна платформа. На 1-ви октомври тази година, получава Наградата на журито в Националния конкурс за къс разказ „Мостове“ за разказа си „Неподарените цветя болят“. Има проведени няколко интервюта – в Българско национално радио, във вестник „Нова дума“ гр. Мадрид и в някои местни издания в гр. Пазарджик.

Член е на едноименната фондация „Франциско Бринес“, основана от бележития испански поет и журналист, носител на престижната литературна награда „Сервантес“ за 2020 година.

В момента работи по написването на втория си роман.

й. На тази снимка беше с домашна престилка и миеше буркани на чешмата в двора. Около нея тичаха децата ѝ – Рагко и Лиляна. Снимката ги беше „хванала“ в техните непослушни пози, а тя притеснено бе погледнала в обектива, сякаш смутена от неузгедния си вид и безпорядъка около нея. Как ѝ се искаше сега да се върне точно в този момент, да усети мириса на дим от накладения на двора огън, аромата на домашната лютеница, която къкреше в огромна тава върху огнището. Да чуе пак глъчката на децата си и да им се скара да не пипат голямата дървена лъжица. Старата жена дълго гледа снимката с усмихнатите личици на децата си. Те бяха порасли толкова бързо. Някак неусетно се бяха измъкнали от нейната опека и всяко беше поело по своя път. Селото им се стори малко, архаично и забутано в планината, далеч от всичко модерно, практично и доходно. Рагко замина първо за столицата, изучи се и заедно с цялото си семейство заминаха за Щатите. Лили не се задоми. Останала сама, след няколко години и тя отиде при брат си, да търси по-добър живот. Не си угваха и вече рядко се обаждяха, забързани в онзи другия живот, в далечната страна през океана. Працяха ѝ снимки и точно тези снимки правеха самотата на старата майка по-малко болезнена.

Отвън нощта, тишината и безлюдие то съвсем затиснаха малката къща край пътя. Баба Кера раздвижи схванатите си и измръзнали пръсти. Прибра снимките полека в кутията и я остави обратно на мястото ѝ в долното чекмедже на скрина. Не беше запалила печка тази вечер. Пестеше дървата. Загаси лампата, съблече се и въпреки че бе още рано, се пхна в леглото. Пухената завивка я презърна и стопли. Кера заспа с мисълта за децата си и за утрешния ден, когато щеше да посрещне Бъдни вечер, отново сама, със своите снимки.

Утрото гоиде мразовито, сиво и свъсено. Светлината пролази през процеп на пердетата и я събуди. Кера се опита да раздвижи скованото си тяло. Отметна завивката. От старостта и студа движенията ѝ бяха бавни и несигурни. Разтвори пердето и се зарадва на изрисуваните в причудливи легени форми стъкла. Това сякаш направи мрачното легено утро малко по-весело. Стъкна печката и в миг стаята се озари от изгивите пламъчета в нея. Дървата запрацяха. Замириса на бор. Чайникът отново закъкри тихо и в стаята стана топло и някак по-уютно. Кера протегна ръце над печката и търкайки глани, тя раздвижи и стопли изкривените си от артритата старчески пръсти. Огледа се и започна да шета. Днес беше важен ден, денят преди Коледа. Въпреки че живееше сама от години, тя винаги приготвяше нещо специално за Бъдни вечер, спазвайки традициите. Бе дълбоко религиозна.

Излезе на двора. Студеният вятър я гращеше по лицето. Тя понамести забрадката по ниско над очите си, загърна се в дрехата си зиморничаво и се зае да почисти нападалата по плочника шума. Събра в престилката си малко ябълки, накъса клонки от елхичката до пътя, повъртя се още малко по двора и накрая почти премръзнала влезе вътре. Огънят бе затоплил стаята приятно. От чайника ухаеше на билков чай. На масата имаше локум. Кера окачи вехтото си палтенце на пирона, забит на вратата и поседна да си отгъхне. После изми ябълките, сложи ги в най-хубавата си купа от порцелан, подреди елховите клонки в букет на масата и се развъртя из кухнята. Приятна миризма на разтопено масло изпълни малката стая. Захвана се да приготви баклавата. Щеше после да я раздаде по съседните къщи или на циганчетата, ако минеха по пътя. Добърши и сармичките, които правеше по рецепта, която знаеше от нейната майка. Напълни и сушени чушки с фасул. Сети се колко много ги обичаше нейният Рагко. Като малък плюеше в тенджерата демонстративно, за да не ги яде никой друг, освен той. Колко му се караше Кера, даже една Коледа го напляска. Спомни си как сърцераздирателно плачеше малкото лакомо момченце, а тя със свито сърце съжаляваше и се молеше Бог да ѝ прости гнева. Този спомен я натъжи. Поседна унило на стола до печката, оправи накриво закончаното копче на плетения си елек, погледна празната стая, въздъхна тежко и пак стана. Сипа брашно на масата и започна да меси погача. Като всяка година в Коледната нощ щеше да я раздели на няколко парчета – най-голямото на Богородица, после едно малко за къщата и нея, друго за сина ѝ – Рагко, за дъщеря ѝ – Лили и за двамата ѝ внука – Асен и Павката. Миналата година паричката се бе паднала на малкия ѝ внук – Асенчо и когато ѝ се обадиха, че той е завършил Университета с отличие, тя видя в това знак, че Коледната поличба се е сбъднала.

Месеше баба Кера, наричаше хляба с хубави неща, а мислите ѝ все летяха при децата и внуците, там, в онази далечна страна, която не познаваше, но която ѝ бе взела радостта и семейството.

Вечерта дойде отново неусетно. Влезе в старата къща и се настани тихо на масата до Кера. Старата жена запали кандилцето. Помоли се шепнешком. Отви погачата и нареди гозбите на масата – седем, както е обичаят. Сложи си червената жилетка, която пазеше за специални моменти. Събра косите си и ги сви прилежно на тила си. Огледа се. Огънят пукаше в печката, пламчето на кандилото трептеше, миришеше на прясно опечен хляб. Баба Кера постоя така, сякаш чакаше някого, метна още една цепеница в печката. В тази свята

нощ огънят не трябваше да угасва. После приседна на крайчеца на стола. Самотата я презърна отново. По навик приглади с ръка гънките на покривката. Сърцето ѝ бе тъжно и празно. Заплака. Ядоса се, че не може да овладее съзвите си. А тишината вътре в нея бе оглушителна. Навън стана още по-студено и безсветло. Часовете се нижеха бавно. Свещта на масата догаряше. Яденето вече бе изстинало, чинията белееше грозна и празна, а питката стоеше неразчупена.

Внезапно старата жена долови шум от стъпки на двора. Вдигна глава и напрегна слуха си. Страхскова сърцето ѝ. Кои ще тършува в тази мразовита нощ, в този късен час и по празник? Затаи гъх. Тишина. После чу почукване по прозореца. Баба Кера не помръдна, само плахо погледна часовника. Той тихичко тиктакаше, а стрелките му се бяха спрели на девет часа. Ослуша се пак. Отново се почука по стъклото. Тя стана и откряна лекичко завесата. Стъклата бяха запотени и тя не видя нищичко.

– Кои е? – провикна се тя. Постара се гласът ѝ да звучи плътно и без страх.

– Отвори... Отвори... Свой!

„Млад глас, мек и гальовен.“ – помисли си тя и чу как стъпките се отдалечиха от прозореца. Някой се качи по стъпалата и застана пред входната врата.

Кера се зачуди дали да отвори. Страхът отново пролази и стегна гърлото ѝ. Разумът ѝ казваше настойчиво да се върне в топлата стая и да остави пътника отвън да отmine и да почука на друга врата. Но незнайно защо нещо в сърцето ѝ диктуваше друго. Тя застана до прага, превъртя плахо ключа и откряна вратата. Студът нахлу безцеремонно през процеп и оцупа лицето ѝ. Тя примижа. Пред нея стоеше млад мъж. Качулката му бе прихлупена ниско и коричка скреж се бе образувала по ръба ѝ от парата на дъха му. Тя се вгледа в очите му. Той се усмихна. Тя отвори още по-широко вратата и застана пред него. Той беше едър, тя смалила се с годините. Сърцето ѝ примря в очакване, онемяло. Позна го. Той разтвори ръце, придърпа я, презърна я и тя потъна в тази презръдка, без да каже нито дума.

– Бабо... Позна ли ме? Не сме се виждали от 10 години.

– Сърцето ми те позна, Асенчо!

– Дойдох си... Да те видя... За Коледа!

Тя изхлипа и още по-силно се притисна в презръдката на внука си. Плачеше, но този път от радост. Вятърът виеше. Блъскаше клоните на дърветата. А в гушата на Кера стана светло и топло. Сякаш небето бе разтворило коледните си порти и Бог бе положил десницата си в знак на благословия. Беше нощта срещу Рождество. ◆